

Vertimo mokyklos kūrėjas

namų", F. Gladkovo „Laisvūnus“, O. Balzako „Tėvą Gorižo“ ir „Prarastas iliuzijas“, Solomo Aleichemo „Tevjė pienininką“, Š. Pero ir H. K. Anderseno, austrų pasakas, nepakartojama, didžiulės kūrybinės vertėjo išmonės pareikalavusį F. Rable „Gargantiua ir Pantagruelį“ ir daugelį kitų iš prancūzų, vokiečių, lenkų, latvių kalbų išverstų knygų.

Grožinę literatūrą D. Urba pradėjo versti 1932 m. (darbai buvo spausdinami to meto periodinėje spaudoje), todėl pirmaisiais pokario metais ėmėsis rusų klasikų vertimų, jau turėjo nemažą patyrimą. Filologinį lituanistinį pasiruošimą D. Urba gavo studijuodamas lietuvių literatūrą ir kalbą bei tautosaką Kauno universitete, kur turėjo progos klausytis profesorių V. Krėvės-Mickevičiaus, V. Mykolaičio-Putino, B. Sruogos ir Pr. Skardžiaus pasakaitų. Tačiau D. Urbo vertimų sėkmę visų pirma lėmė puikus gimtosios kalbos mokėjimas, sugebėjimas kūrybiškai pasinaudoti liaudies kalbos lobiais, kuriuos būsimasis vertėjas susikrovė dar vaikystėje gimtajame Švaininkų kaime. Todėl visi jo vertimai — tiek romanai, tiek kūriniai vaikams, dramos veikalai prisodrinti lietuvių šnekamosios kalbos, jų frazė visada gyva, šmaikšti ir vaizdinga.

D. Urbo literatūrinė veikla nesiriboja vertimais. Daugiau kaip dvidešimt metų jis dirbo „Vagos“ leidyklos redaktoriumi, kur daug triūso įdėjo ruošdamas spaudai ne tik sudėtingus verstinius kūrinius (N. Gogolio, A. Čechovo, M. Gorkio daugiatomiaj leidiniais), bet ir lietuvių literatūros palikimą: D. Poškos, S. Stanevičiaus, S. Daukanto, M. Valančiaus, Žemaitės, Lazdynų Pelėdos, G. Petkevičaitės-Bitės raštus. Sprendžiant tekstologijos problemas ir ypač nustatant definityvinį tekstą, labai pravertė aukšta redaktoriaus filologinė kvalifikacija. D. Urbo, kaip patyrusio lituanisto, tautosakos ir kraštotyros žinovo patarimais naudojosi lietuvių literatūros vertėjai į rusų kalbą: Z. Sišova, Z. Kulmanova, I. Brodskis ir kiti.

Mes ne visada pastebime ir deramai įvertiname mūsų kultūrai nusipelnusių žmonių veiklą (nelepina jų savo dėmesiu nei spauda, nei radijas bei televizija, nebent ypatingomis progomis), tiesiog nepagalvojame, kokius didžiulius darbus jie yra padarę. Paprasčiausiai žiūrime į tai kaip į kasdieninį, savaime atsiradusį reiškinį. Ir tikriausiai retai kas susimąsto, kiek daug nustotų mūsų kultūrinis gyvenimas, kaip nuskurstų mūsų nacionalinė kultūra, jei ne šių entuziastų darbas.

Tokios mintys kyla pagalvojus apie vieną įžymiausių grožinės literatūros vertėjų, rašytoją, respublikinės A. Venclovos premijos laureatą Dominyką Urbą, šiomis dienomis švenčiantį aštuoniasdešimties metų jubiliejų. Iš tiesų — jeigu ne šio talentingo žmogaus daugiau kaip pusę šimto metų energingai ir su meile dirbamas vertėjo darbas, vargu ar šiandien būtų tokia turtinga gimtąja kalba atkurta L. Tolstojaus „Prisikėlimą“, F. Dostojevskio „Lošėją“ bei „Užrašus iš mirusiųjų

Tačiau didžiausias D. Urbo nuopelnas mūsų nacionalinei kultūrai ir literatūrai, lietuviško meninio vertimo proceso formavimui ir plėtojimui yra tai, kad jis nuo pat pirmųjų pokario metų, kelis dešimtmečius versdamas rusų ir Vakarų Europos klasikų kūrinius drauge su kitais talentingais vertėjais (Vyta. Petrausku, P. Povilaičiu, E. Viskanta, A. Žirguliu), ne tik klojo tvirtus mūsų meninio vertimo pamatus, bet ir buvo vienas aktyviausių naujos vertėjų kartos ugdytojų. Daugelis buvusių ir dabartinių „Vagos“ darbuotojų ir šiandien prisimena D. Urbo „darželį“, teisingiau pasakius, tikrą meninio vertimo seminarą, kurį jis vedė 1951 m. į leidyklą paskirtai dirbti lituanistų grupei. Mes, kuriems teko laimėti lankyti šį seminarą, gyvai prisimename, su koku užsidegimu ir tėvišku susirūpinimu mūsų Mokytojas skiepijo meilę liaudiškam žodžiui, mokė vertimo ir redagavimo meistrystės, atkakliai kalė į mūsų jaunas ir tuštokas galvas, jog būtina be paliovos gausinti šnekamosios kalbos atsargas („Skaitykit mūsų klasikus, tautosaką, įsiklausykit, kaip šneka seni kaimo žmonės, prisiminkit, kaip šiuo atve-

ju pasakytų mama!“), plėsti savo akiratį, nes vertėjas turi viską išmanyti. Juo didesni poveikį darė šie pamokymai ir patarimai, kad Mokytojas juos galėjo parremti savo asmeniniu pavyzdžiu — nei taiklaus žodžio, nei enciklopedinių žinių jam netrūko. D. Urbas tais sukauptais kalbos turtais, savo erudicija visada mielai dalijosi su kolegomis. Į D. Urbą kreiptis patarimo labai nesudėtinga, nes žinai, kad jis visada suras tau laiko, mielai išklausys, tuoj pat išspręs tavo problemą ir dar priedo papasakos smagų nutikimą iš turtingos savo patirties.

Taigi D. Urbą visai pagrįstai galime laikyti lietuvių tarybinės meninio vertimo mokyklos kūrėju. Šiandien esant nebologams vertimo pasiekimams, nemažam kvalifikuotų vertėjų būriui, neturime pamiršti, jog čia didelis ir D. Urbo nuopelnas. Ne vieną iš jų — ir vyresnės, ir jaunesnės kartos, — yra mokęs, pakreipęs į teisingą kelią, paraginęs imtis šio kišnaus, nors ir nelabai dėkingo darbo.

Gražios sukakties proga džiaugiamės, kad jubilias yra kupinas energijos, smagios nuotaikos ir toliau atkakliai dirba — ruošia M. Mažvydo žodyną. Linkime geriamam jubiliatui geros sveikatos, sėkmingai įgyvendinti kūrybinius planus ir tikimės, kad ateityje apie D. Urbą bus dažniau rašoma mūsų spaudoje, ir ne vien minint apvalius jubiliejus, bet ir analizuojant didelę vertę turinčius jo darbus.

STASYS SABONIS

Arnoldo Baryso nuotraukos

LTSR AUKŠČIAUSIOSIOS TARYBOS PREZIDIUMO ĮSAKAS

DĖL LIETUVOS TSR NUSIPELNUSIO KULTŪROS VEIKĖJO GARBĖS VARDŲ SUTEIKIMO D. URBUI.

Už ilgametę vaisingą vertėjo veiklą ir aktyvų dalyvavimą visuomeniniame gyvenime suteikti rašytojui Dominykui Urbui Lietuvos TSR nusipelnusio kultūros veikėjo garbės vardą.

Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo pirmininkas
V. ASTRAUSKAS

Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo sekretorius
J. GURECKAS

Vilnius, 1988 m. kovo 30 d.